

Samla belastning og trendutvikling – døme: Hardangerfjorden

Miljøseminaret i Florø
26. april 2024

Tom N. Pedersen

Statsforvaltaren i Vestland

24.04.2024

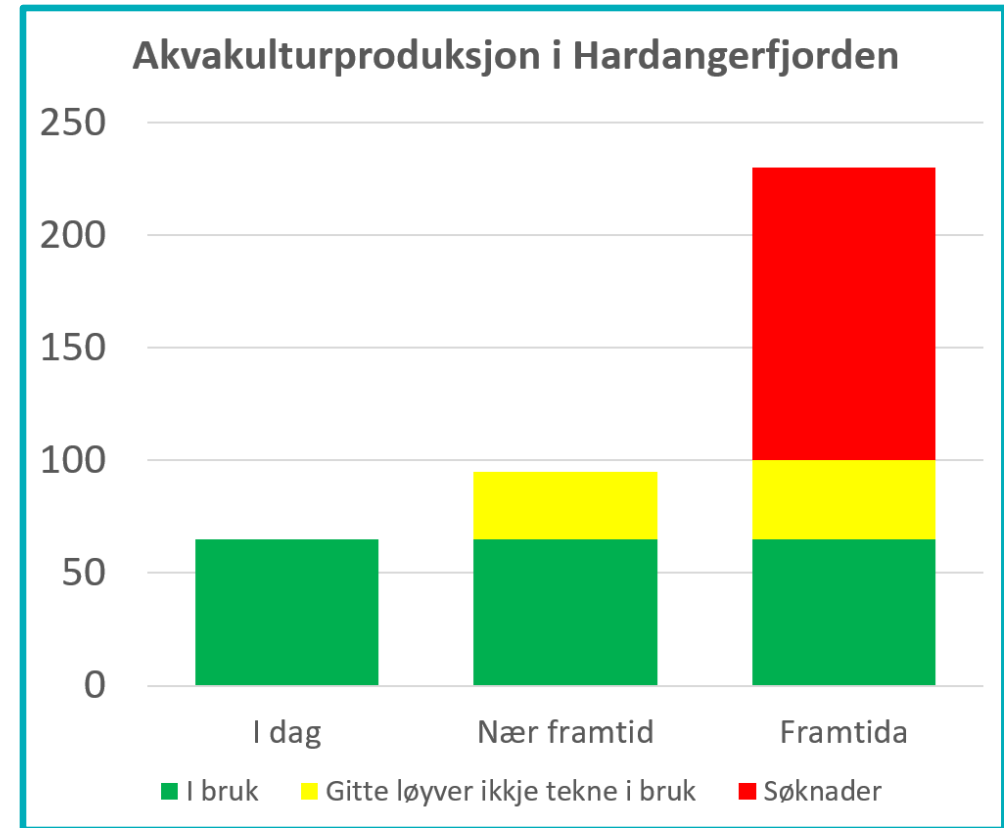

Hardangerfjorden innenfor Tysnes

	Årleg produksjon (tusen tonn)
Dagens produksjonsvolum i Hardangerfjorden	65 til 70
Gitte løyver som ikkje er tekne i bruk enno	30
Søknader som ligg til handsaming	130

Statsforvaltaren har til handsaming søknader som inneber å auke produksjonen frå dagens 65 000 tonn til 225 000 tonn.

Er det mogleg å gjennomføre ei slik produksjonsauke?

Utsleppsmengder frå matfiskanlegg

Utslepp av næringssalt og organisk materiale:

Reknestykket er i utgangspunktet enkelt:

Mengd fôr som er nytta blir til :

- 1) fisk
- 2) utslepp

Nitrogen er kritisk faktor for primærproduksjonen i sjø.

Produksjon av 1 tonn matfisk gir utslepp av 44 kg nitrogen, like mykje som urensa avløp frå 10 personar (*når ein reknar 0% daudlegheit og fôrfaktor 1,2*)

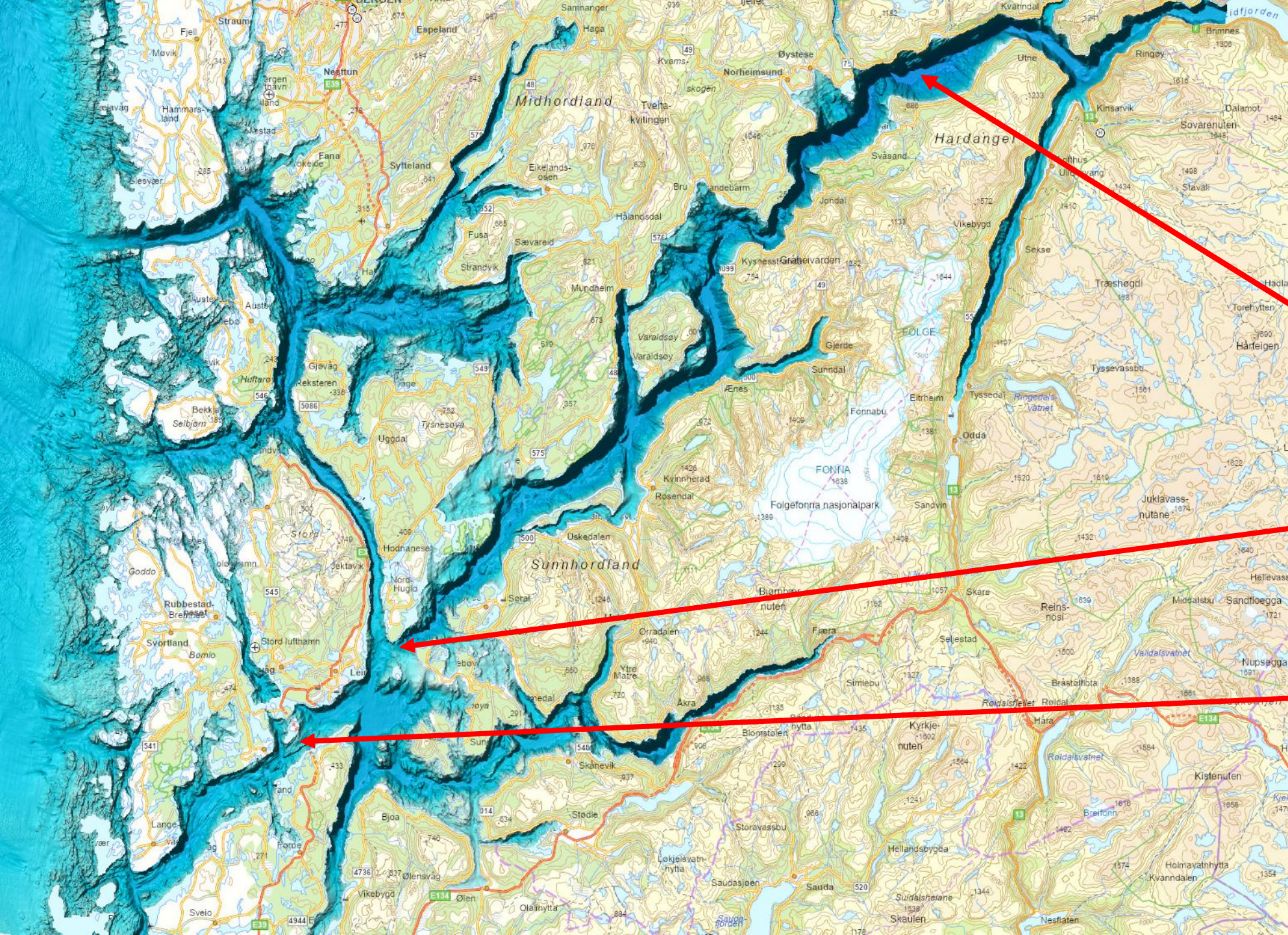

Hardangerfjorden

Dypeste punkt 850 meter

Terskel 170 meter

Terskel ca 150 meter

Eutrofiering

Tidligere definisjonen på eutrofiering er når det er minst 50% økning i primærproduksjonen.

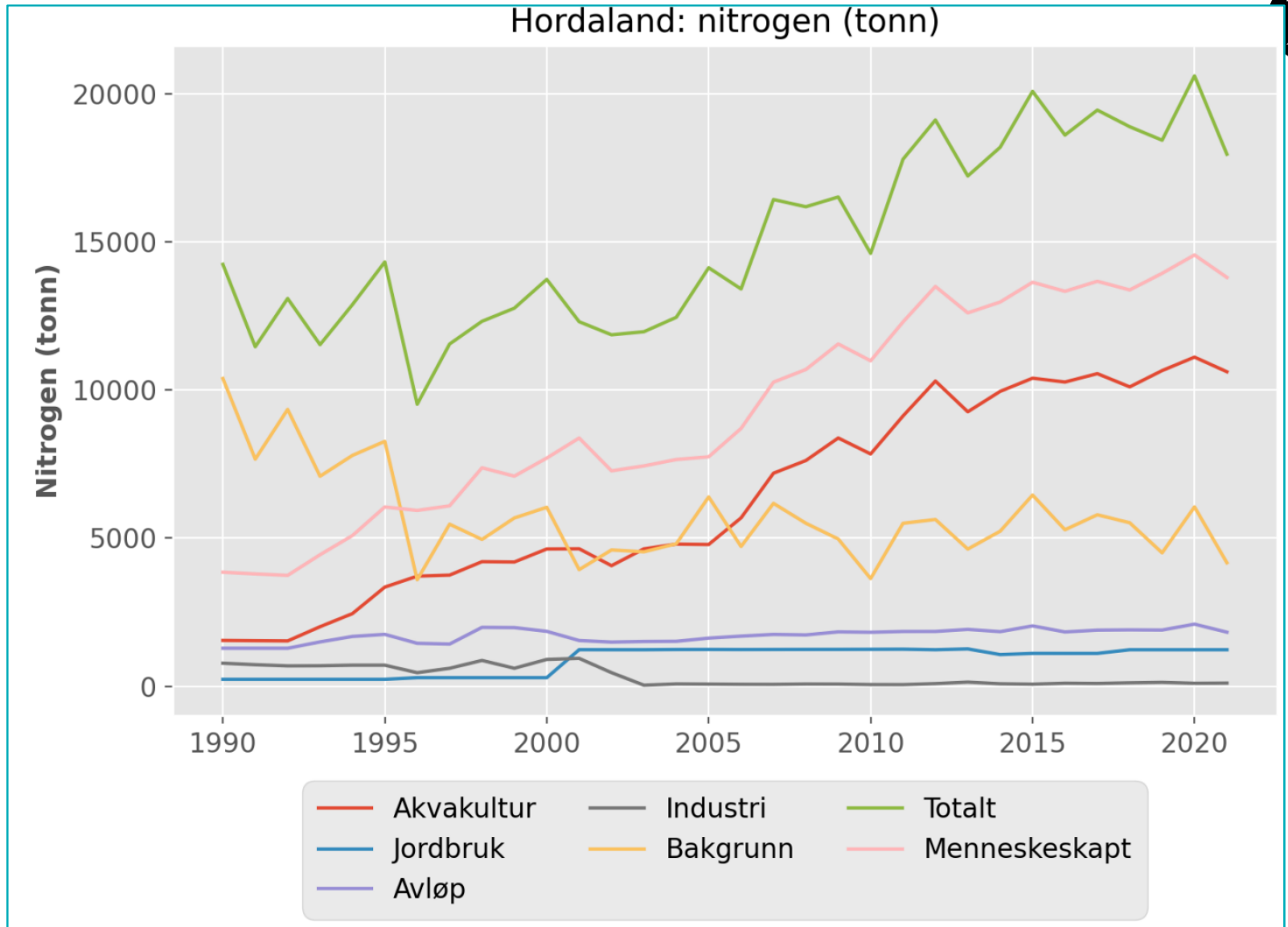
Auke i primærproduksjonen er i første rekke eincella algar, men og påvekst på tang, tare og substrat i strandsona. I dag styrer vi etter vassdirektivet og klassifisering av miljøtilstand.

Overvåkingsprogramma har gitt data der dei lengste tidsseriane er 9 år.

Auke i utslepp

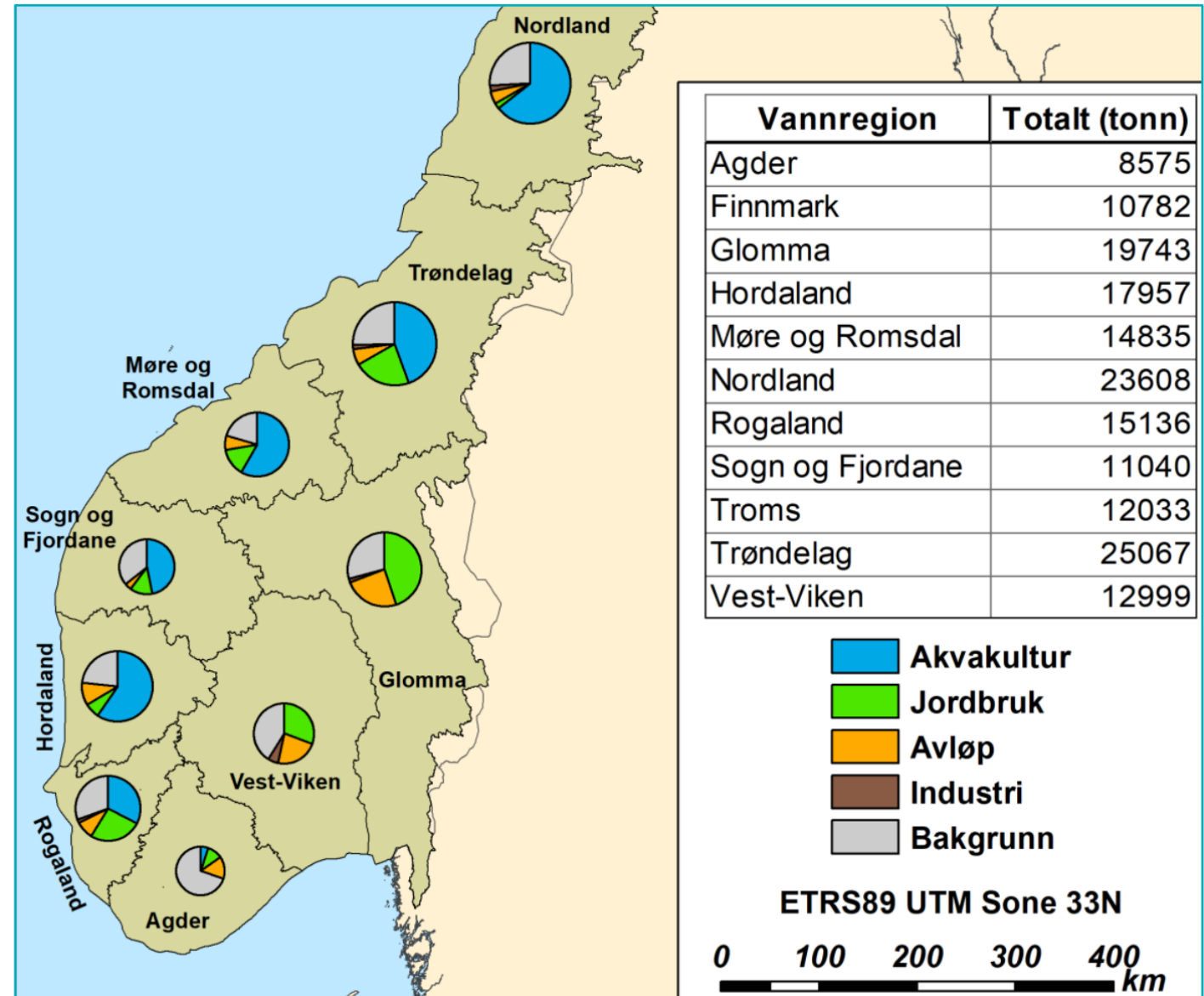
Tilførsler av nitrogen til kystvatn i Hordaland. Figur henta frå Miljødirektoratet rapport M-2438/2022.

Kor kjem bidraga frå?

Tilførsler av nitrogen til vassregionane i 2021. I Hordaland bidreg akvakultur med 59% av samla tilførsler av nitrogen. Figur henta frå Miljødirektoratet rapport M-2438/2022

RISIKORAPPORT NORSK FISKEOPPDRETT 2023

Produksjonsdødelighet hos oppdrettsfisk og miljøeffekter
av norsk fiskeoppdrett

Ellen Sofie Grefsrud, Lasse Berg Andersen, Bjørn Einar Grøsvik, Ørjan
Karlsen, Bjørn Olav Kramme, Pia Kupka Hansen, Vivian Husa, Nina
Sandlund, Lars Helge Sten og Monica F. Solberg (H)
Redaktør(er): Ellen Sofie Grefsrud (HI)

Estimert auke i primærproduksjonen som
følge av utslepp av næringssalt frå
oppdrettsnæringa i PO3:

2019: 14,8 % auke

2021: 17,7 % auke

2023: 21 % auke

Desse tala er for heile PO3. Hardangerfjorden utgjør
22% av samla areal, men har 33% av
akvakulturproduksjonen.

Produksjonsintensiteten i Hardangerfjorden er 2- 3
gonger så høg som for resten av PO3.

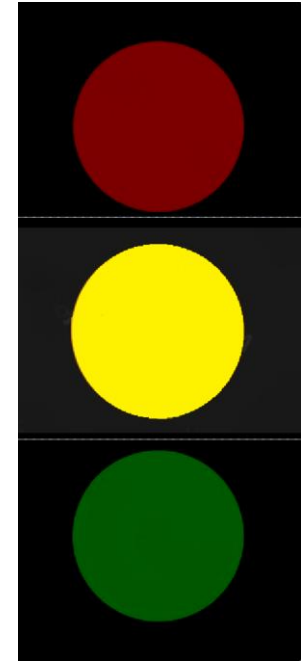
Hardangerfjorden er ein terskelfjord medan store
delar av PO3 ligg på ytre kyst.

Kvifor analysere trendutvikling?

- Unngå overraskingar
- Tidleg varsel på kva som er, eller kan vere, i vente
- Unngå å måtte gjere inngripande vedtak, som å trekke attende løyvet eller redusere produksjonen.

Om vi er på veg mot «raudt lys», er det heilt klar ein føremon å bli varsla med eit gult lys i god tid.

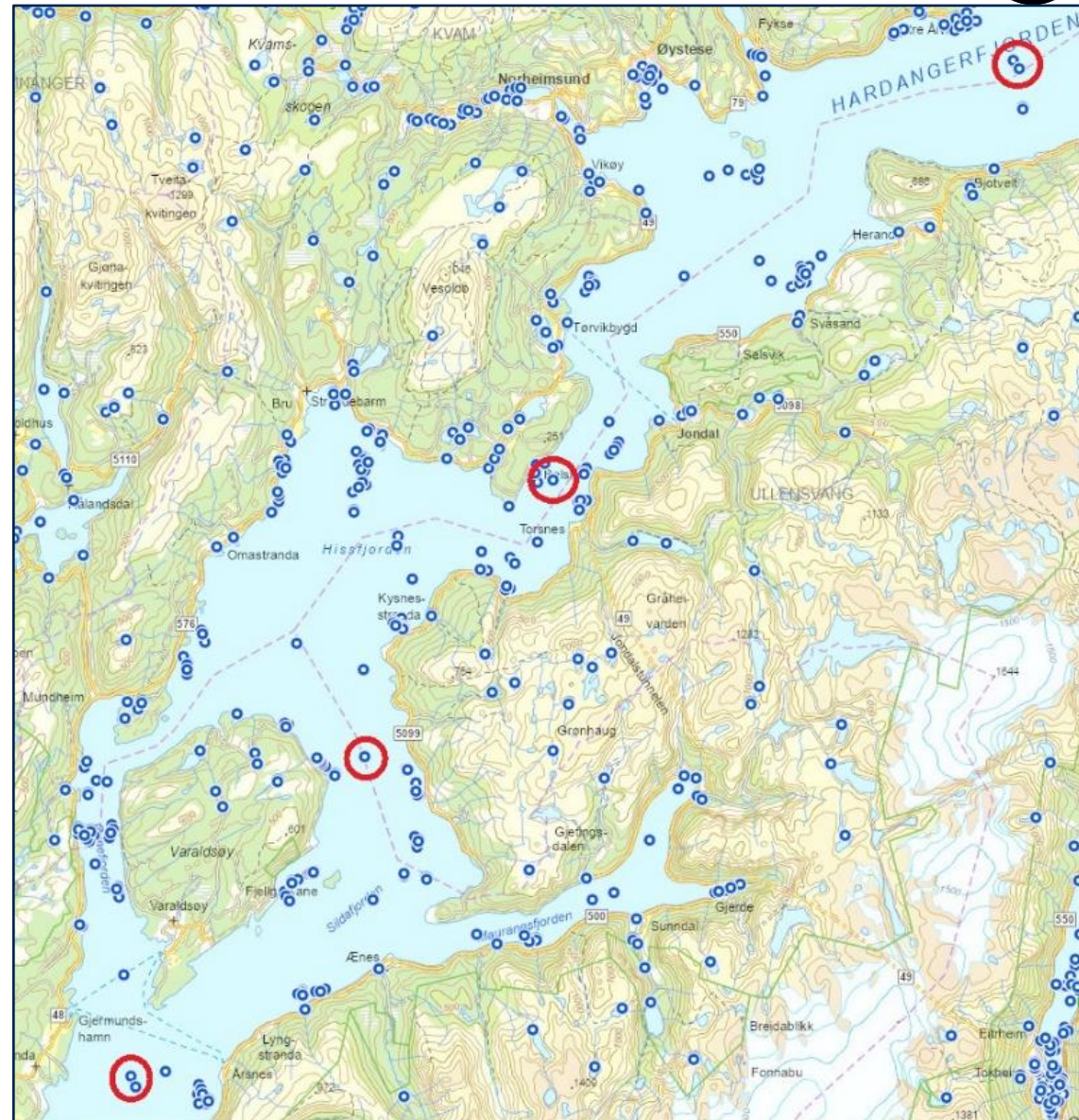

Overvåkingsdata frå Hardangerfjorden

Alle data ligg i databasen Vannmiljø

Dei fire vasslokalitetane med lange tidsseriar for overvaking av miljøtilstand, Miljødirektoratet Økokyst og Fjordovervakinga (Blue Planet)

Kartutsnitt henta frå vannmiljo.miljodirektoratet.no

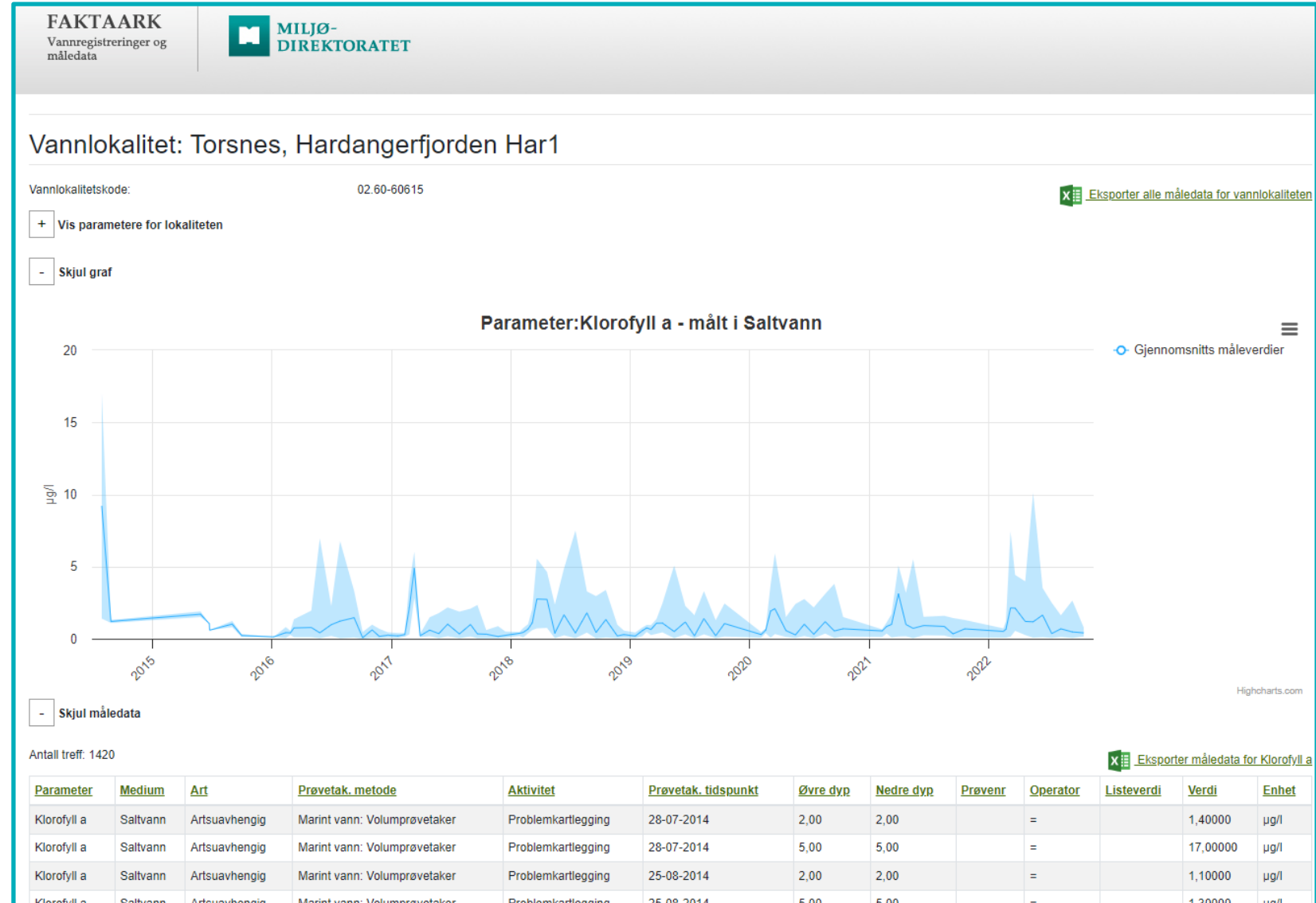
Databasen Vannmiljø

Parameteren klorofyll a med 1461 målinger, må filtrerast på djupne og månader.

Gjennomsnitt for kvart år er nytta.

Rettleiar for dette er Miljødirektoratets Veileder 02-2018.

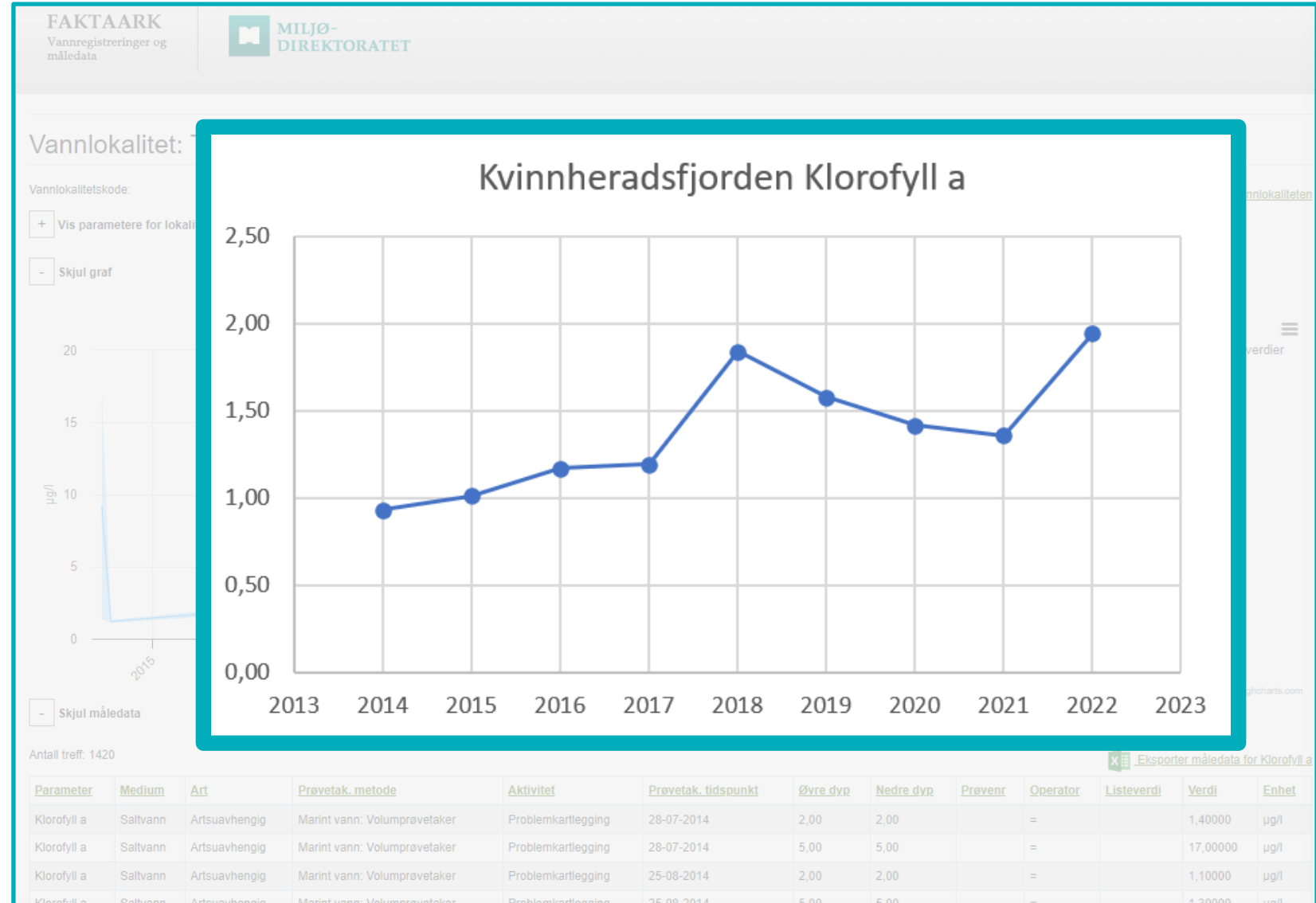
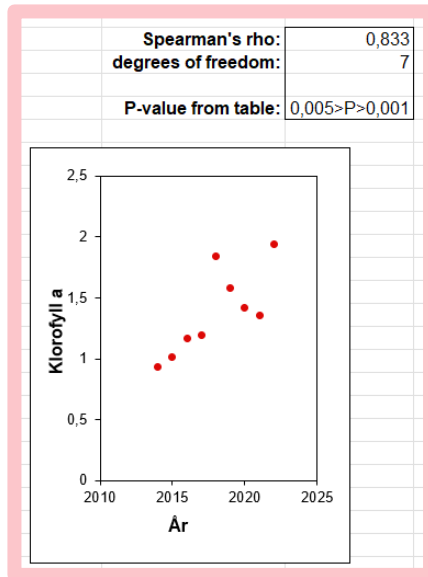

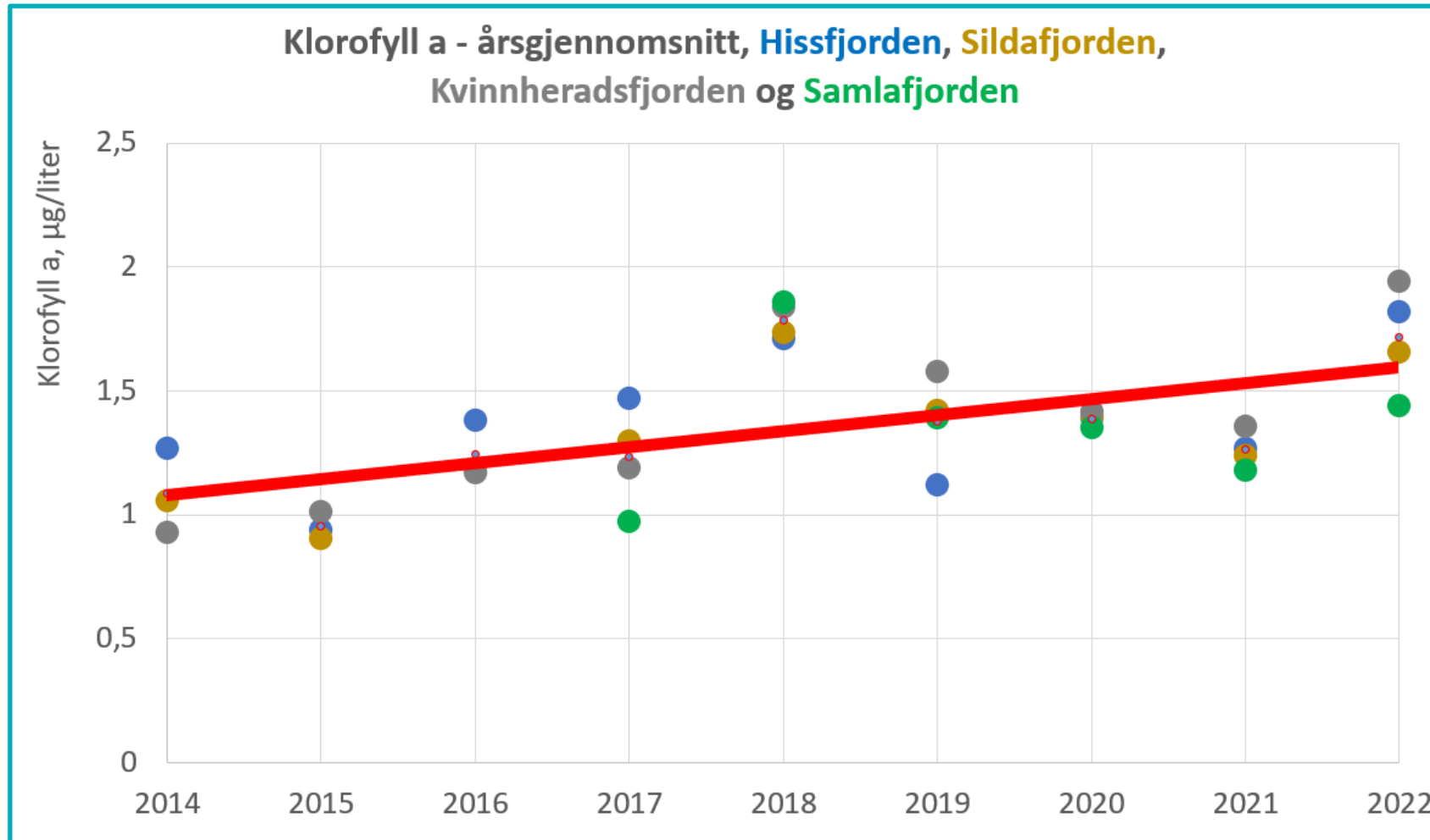
Databasen Vannmiljø

Når data er sortert får vi fram det som er trenden i tilstanden på vannlokaliteten.

Og om nokon lurte:

Spearman's rho:	0,750
degrees of freedom:	7
P-value from table:	0,025>P>0,01

Klorofyll a målinger

Klassifiseringsdata er framleis innafor tilstandsklasse II – god -.

For klassifisering nyttar vi 90-persentil av alle målingar siste 6 år.

Har vi, eller er vi på veg mot, ein eutrofisituasjon?

Klassifiseringsverdiane:

Samlafjorden: 2,82

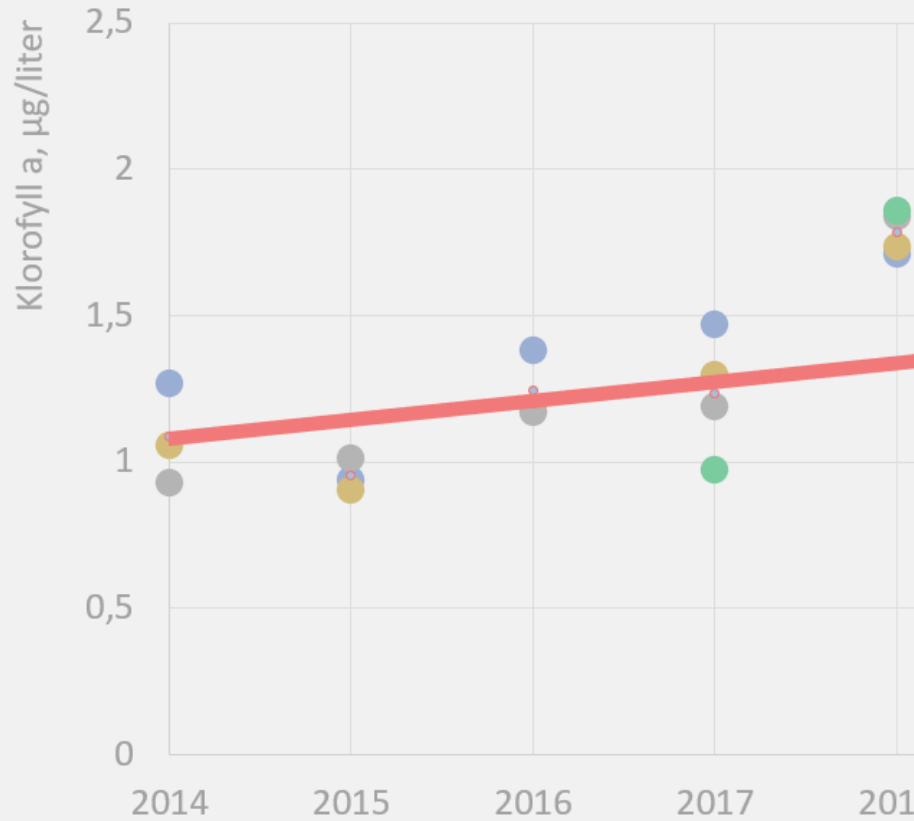
Sildafjorden: 3,66

Kvinnheradsfjorden: 3,57

Data er henta frå Vannmiljø.

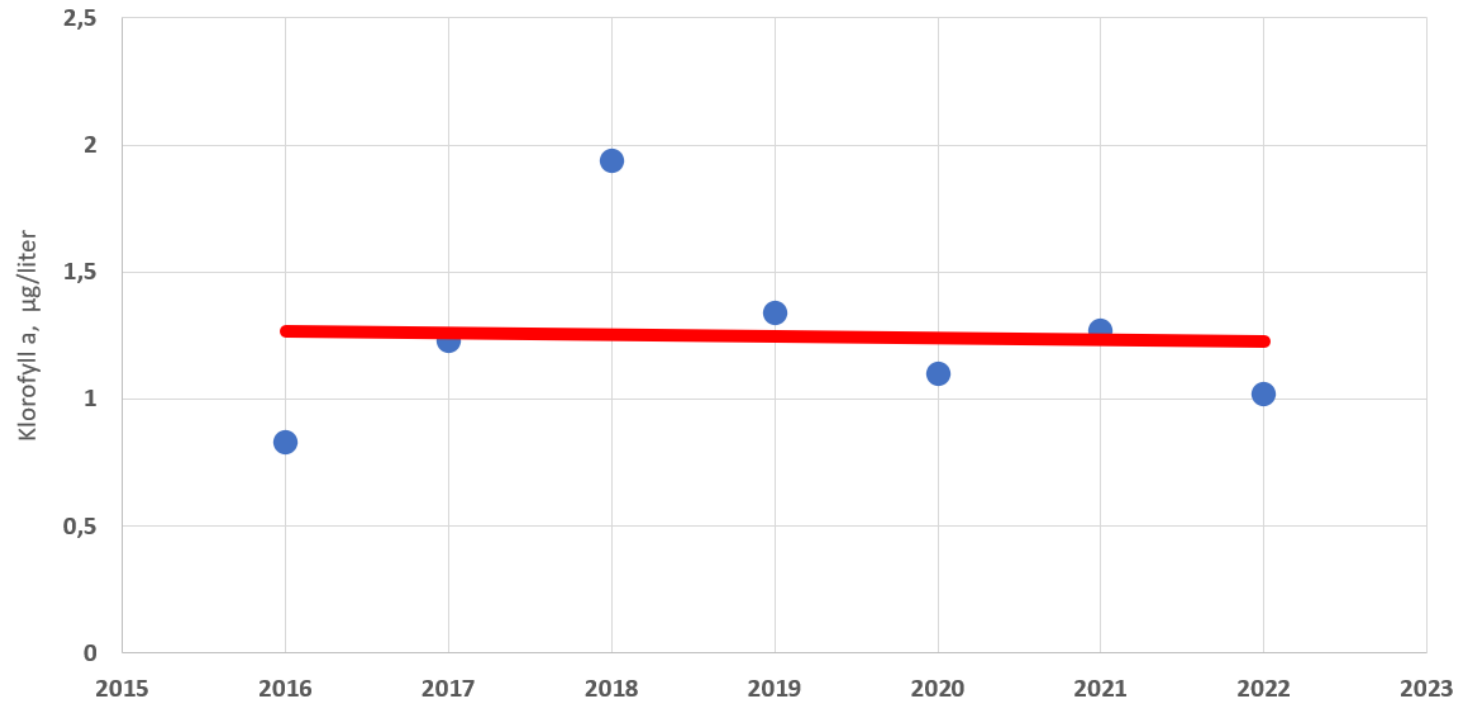
Klorofyll a - årgjennomsnitt, Hissfjorden, Sildafjorden, Kvinnheradsfjorden og Samlafjorden

Klorofyll a målinger

Målingene er framleis

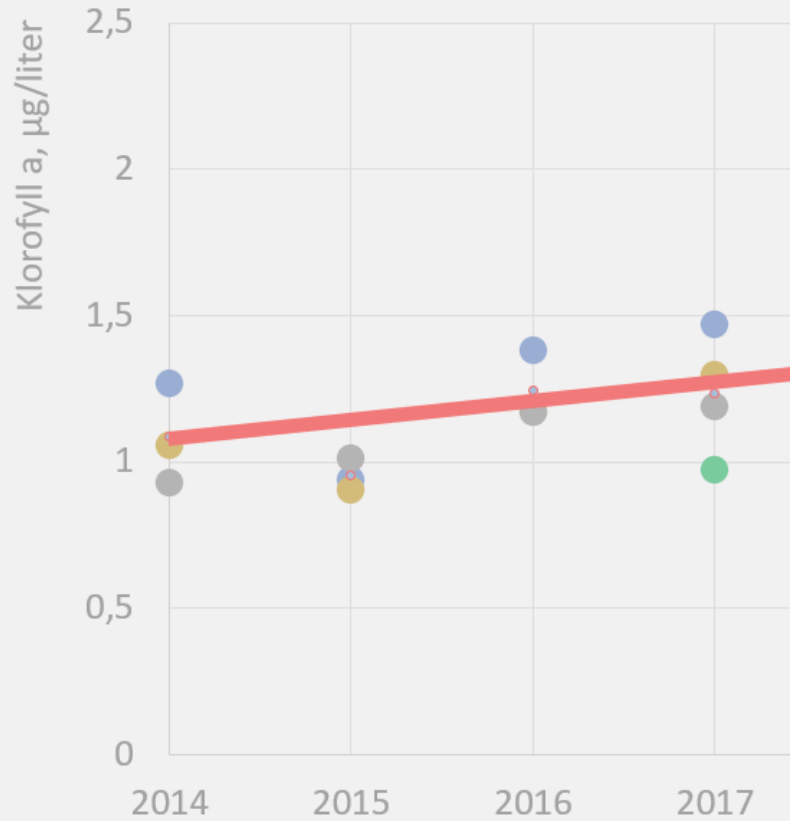
Klorofyll a i Fedjefjorden

Data fra Fjordovervåkingen i Hordaland (Blue Planet), årlige gjennomsnitt, februar til oktober, øverste 10 meter

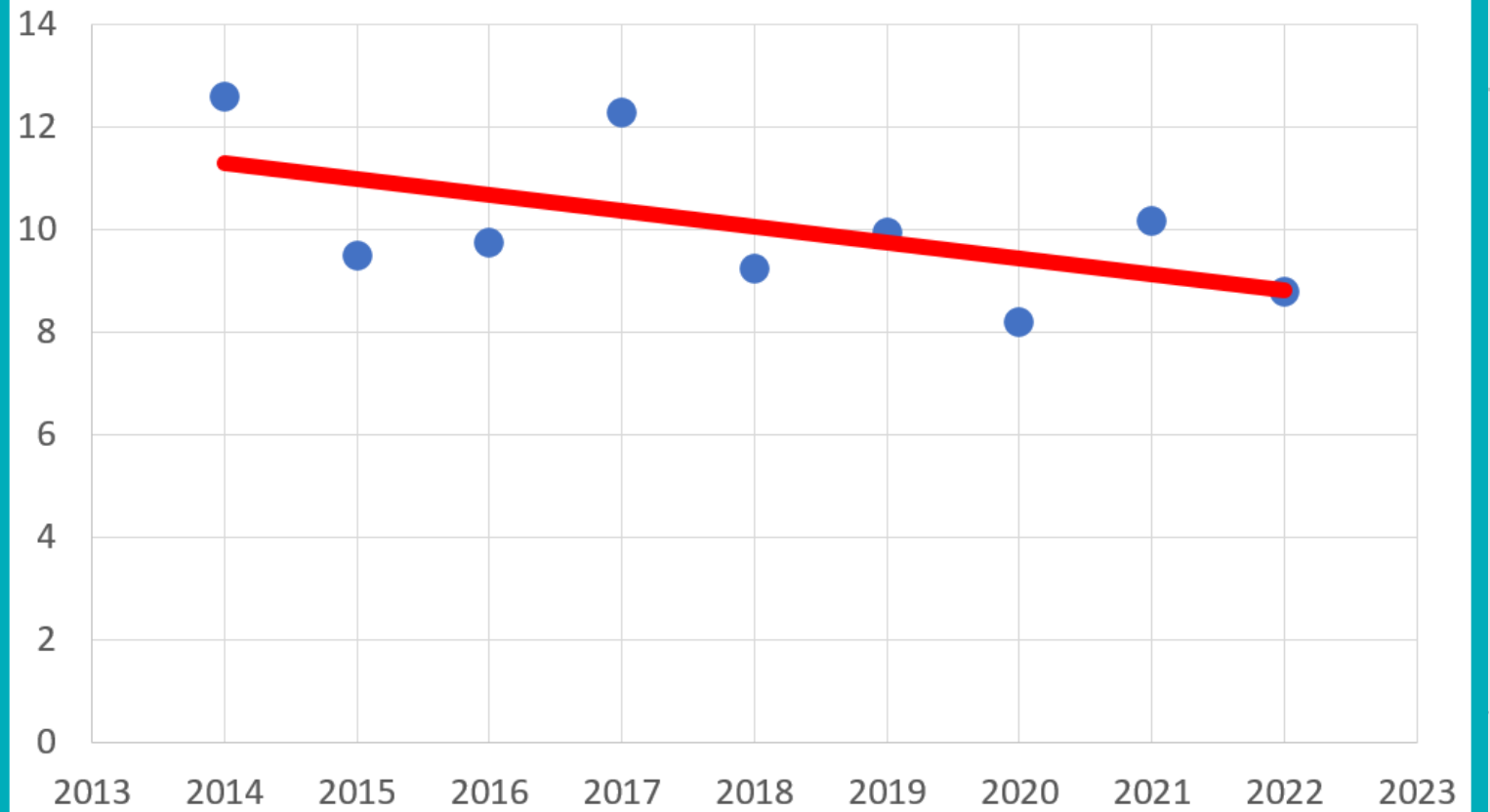

Klorofyll a - årgjennomsnitt, Hissfjorden, Sildafjorden, Kvinnheradsfjorden og Samlafjorden

Klorofyll a målinger

Siktedyp Kvinnheradsfjorden

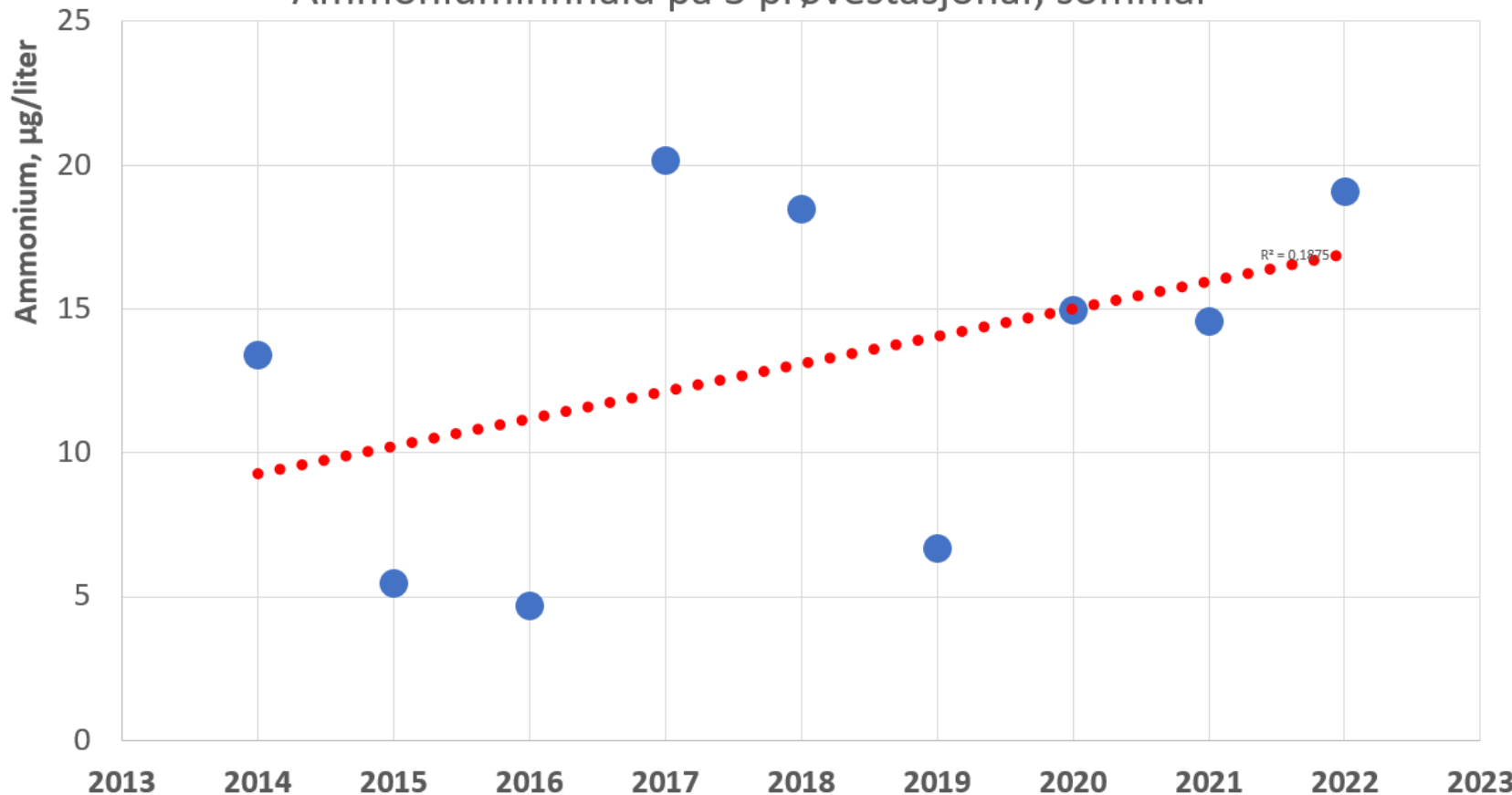
Ammonium

Støtteparameter. Syner store variasjonar over tid, men ser ut til å auke. Samanslegne data for dei tre vasslokalitetane i Kvinnheradsfjorden, Sildafjorden og Hissfjorden.

Grensa mot tilstandsklasse II – god -, går ved 19 µg/Liter.

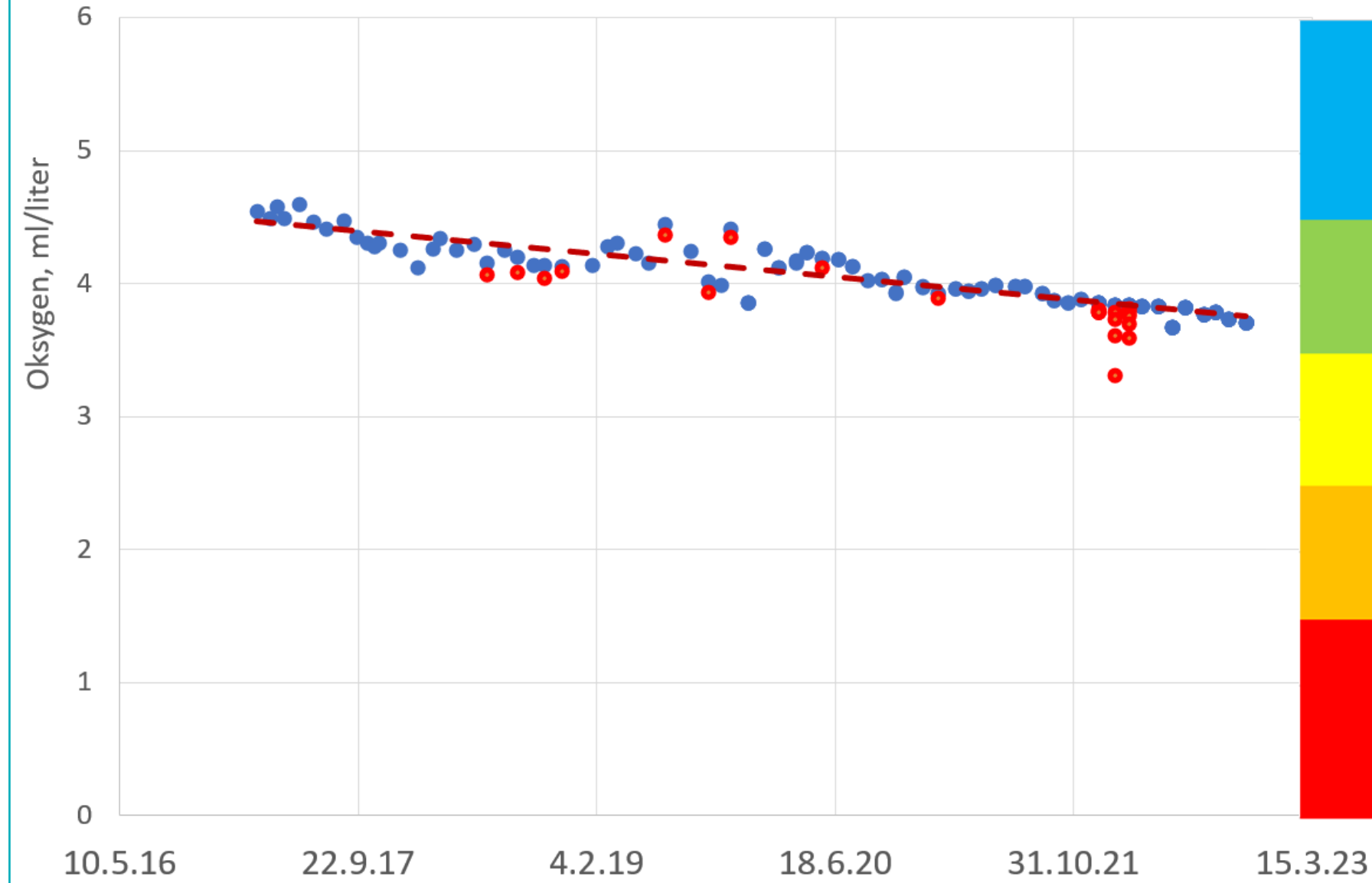
Data er henta frå Vannmiljø.

Ammoniuminnhald på 3 prøvestasjonar, sommar

Oksygen Samlafjorden 800 og 850 meter djupne

Oksygen

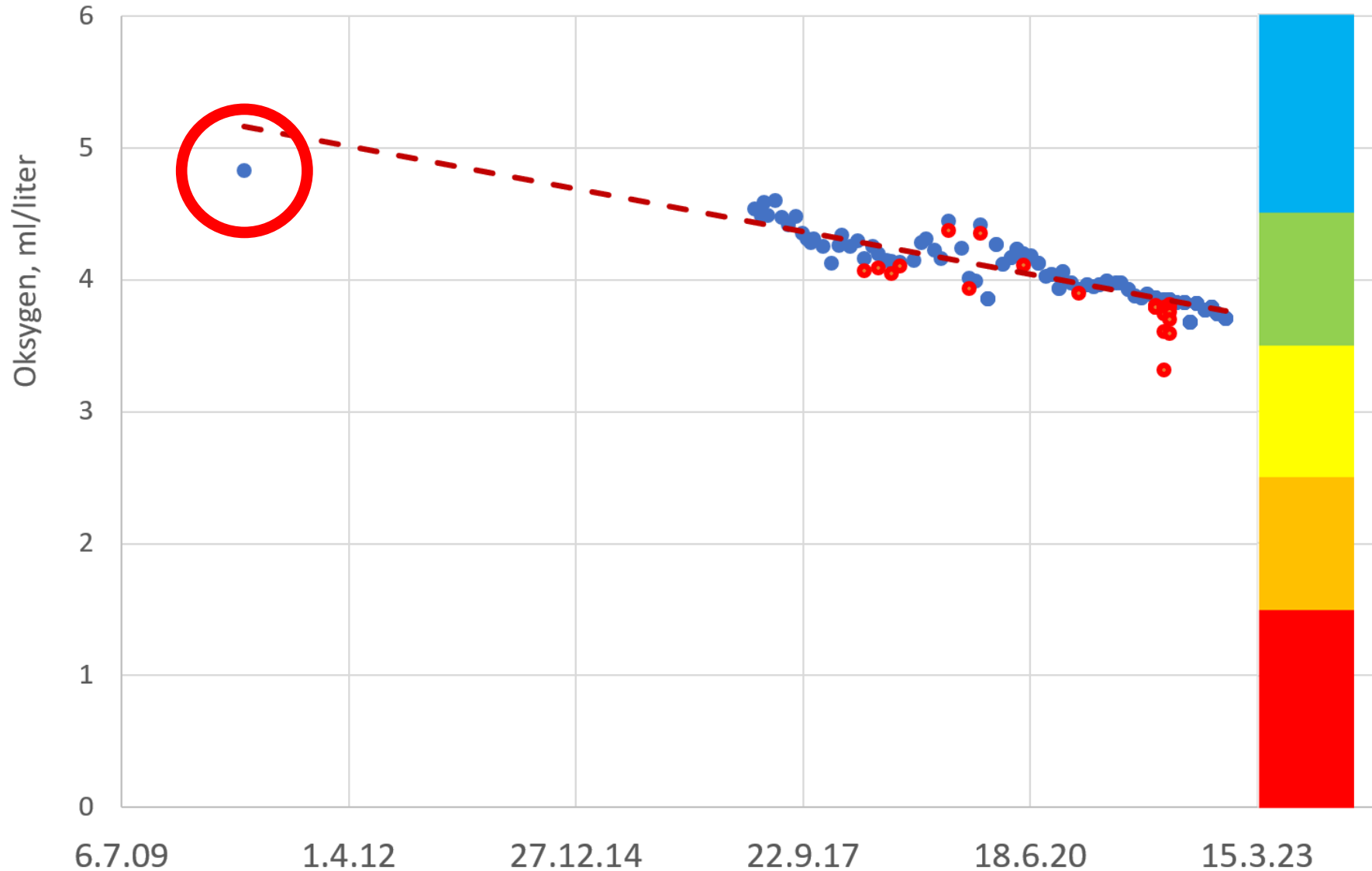
Oksygeninnhald i djupvatnet i Samlafjorden. Overvakingsdata frå Økokyst.

Fargesøyla syner tilstandsklassane.

Data er henta frå Vannmiljø.

Oksygen Samlafjorden 800 og 850 meter djupne

Oksygen

Oksygenmåling ved oppdrettslokalitet Saltkjelen I 29.12.2010.

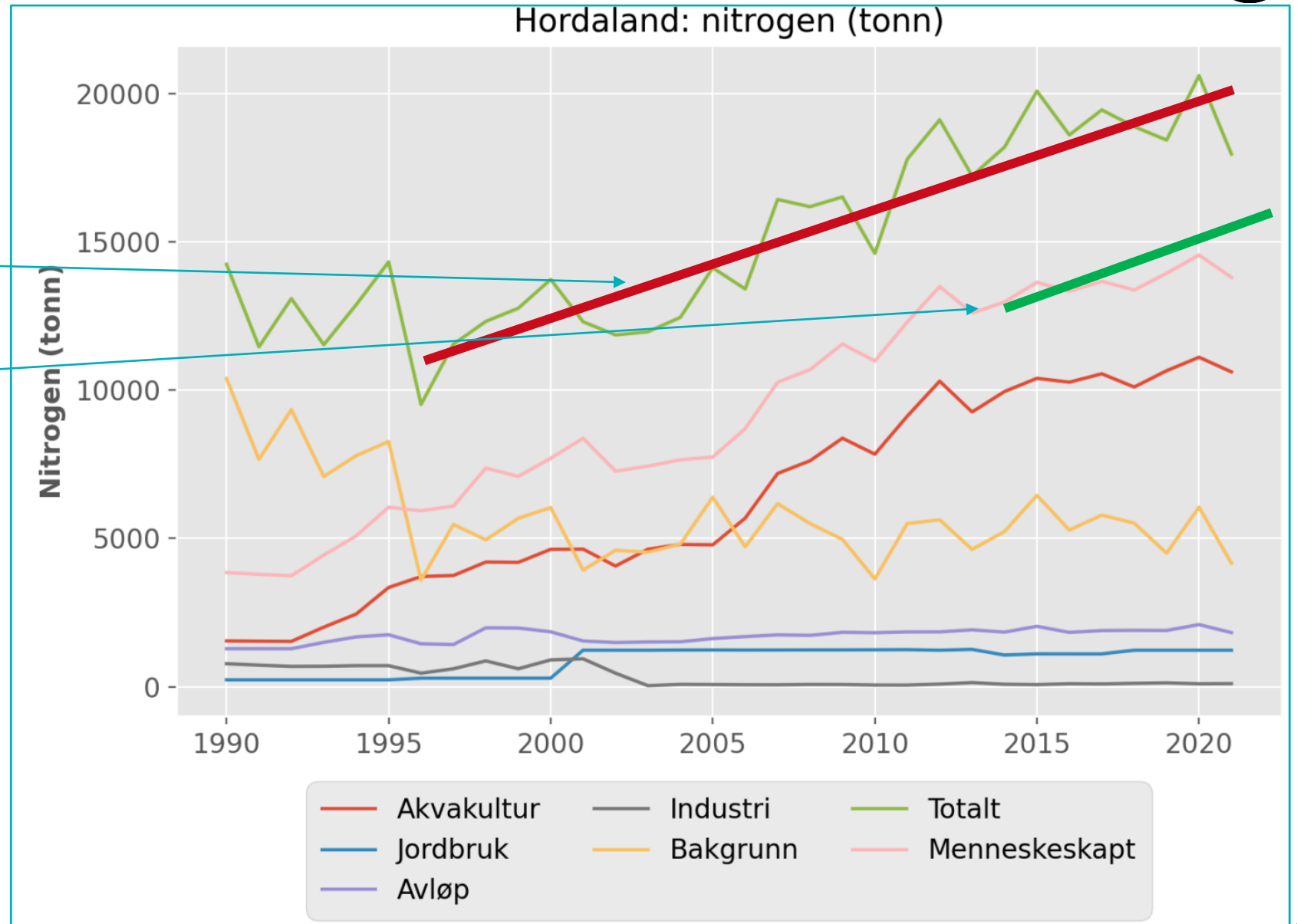
Rådgivende Biologer AS Rapport nr 1435.

Tidslinja

- 25 år med auke i tilførsler av nærings salt
- 9 år med overvaking på klorofyll

Det er rimeleg å anta at auke i utslepp vil mest truleg gi auke i primærproduksjon (dose - respons)

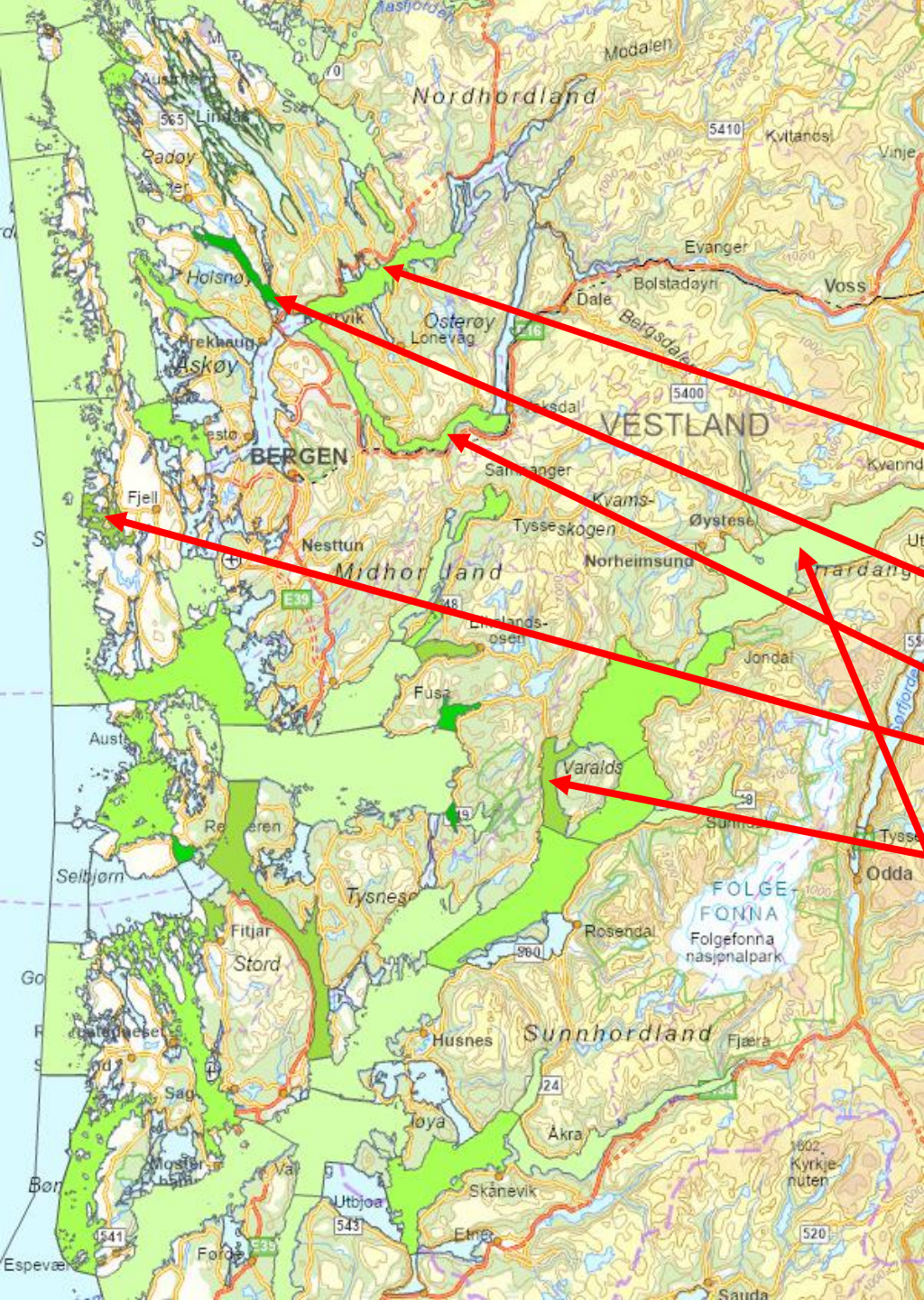

Faktorar med negativ utvikling i Hardangerfjorden

- Auka utslepp dei siste 25 åra
- Utslepp frå akvakultur utgjer 59 % av samla tilførsler til sjø i Hordaland
- Overvaking syner aukande nivå av klorofyll i Hardangerfjorden
- Overvaking indikerer aukande nivå av ammonium
- Nedadgåande oksygennivå i djupaste delen av bassenget
- Fleire observasjonar av aukande tilgroing (lurv, trådalgar)
- Summen akvakultursøknader kan auke produksjonen frå dagens 65.000 tonn til over 200.000 tonn

Vassførekomster med **moderat** økologisk tilstand og høg produksjonsintensitet

Vassførekomst	Parameter
Osterfjorden	multimetrisk indeks fjæresamfunn
Radfjorden	klorofyll, oksygen
Sørfjorden	klorofyll, oksygen
Lokøyosen	oksygen, bunndyr
Øynefjorden	sink
Samlafjorden	oksygen botnvatn

Det er vårt ansvar å følgje med på det som skjer under overflata.